

## Bibliografia

- Gazeta *Adevărul* 8353, 11 dhjetor 1912; 8443, 15/28 mars 1913.
- *Akte të Rilindjes Kombëtare Shqiptare, 1878- 1912, Përgatitën: Stefanaq Pollo dhe Selami Pulaha, Tiranë, 1978.*
- Constantin Bacalbaşa, *Bucureşti de altădată [Bukureshti i vjetër]*, vëll. IV, Bukuresht, 1933.
- *Балканската война през погледа на един французин. Сборник от документи [Lufta Ballkanike në këndvështrimin e një francezi]*. Përmbledhje dokumentesh, Sofje, 1977.
- *Балканската война или руската оранжева книга (дипломатически документи, издадени от руското външно министерство, докосващи се до събитията на балканския полуостров - август 1912г. - юли 1 913 г. ) [Lufta Ballkanike ose Libri Portokalli Rus. Dokumente diplomatike, botuar nga Ministria e Punëve të Jashtme e Rusisë, mbi ngjarjet në Gadishullin e Ballkanit, gusht 1912 - korrik 1913]*, Sofje, 1914.
- *Βαλκανικοί Πόλεμοι 1912-1913. Ελληνική λαϊκή εικονογραφία [Luftërat Ballkanike 1912-1913. Pamje popullore greke.]* Athinë, Shoqata Historike dhe Etnologjike e Greqisë – Shtabi i Përgjithshëm i Ushtrisë, 1992.
- *Balkanski rat u slici i reči 2*, 27 janar (9 shkurt) 1913; 6, 24 shkurt (9 mars) 1913; 7, 3 (16) mars 1913; 12, 7 (20) prill 1913; 13, 14 (27) prill 1913; 29, 31 gusht (13 shtator) 1913; 35, 20 tetor (13 nëntor) 1913, përgatitur nga Dušan Mil. Šijački, 2. izdanje (botimi II), Beograd, 1922
- Cem Behar, *Osmanli imparatorluğunun ve Türkiyenin Nüfusus [Popullsia e Perandorisë Osmane dhe Turqisë] 1500-1927*, Statistika historike, vëll.2, Ankara, 1996.
- Gino Berri, *L'Assedio di Scutari. Sei mesi dentro la citta accerchiata [Rrethimi i Shkodrës. Gjashtë muaj brenda qytetit të rrethuar]*, Milano, Editori Fratelli Treves, 1913.
- D. Blagoev, *Bulletin Périodique du Bureau Socialiste International*, Bruxelles, nr. 9.
- Palmira Brummett, *Image and Imperialism in the Ottoman Revolutionary Press, 1908/1911, [Imazhi dhe imperializmi në shtypin revolucionar osman]*, 1908/1911. New York, State University of New York Press, 2000.
- Carnegie Endowment for International Peace, *Report of the International Commission To Inquire into the Causes and Conduct of the Balkan Wars, [Fondi Karnegi për Paqe Ndërkombëtare, Raport i Komisionit Ndërkombëtar për Hetimin e Shkaqeve dhe Zhvillimin e Luftërave Ballkanike]* Uashington D.C., 1914.
- Chr. K. Christodoulou, *Τα φωτογενή Βαλκάνια των αδελφών Μανιάκη [Ballkani fotogjenik i vëllezërve Manak]*. Selanik, 1989.
- Emil Diaconescu, *România și Marile Puteri după congresul de la Berlin până la 1914 [Rumania dhe Fuqitë e Mëdha pas Kongresit të Berlinit deri në vitin 1914.]* Jassy, 1937.
- Gazeta *Dielli*, 13 shkurt 1913.
- Ed. Driault, *La question d'Orient depuis ses origines jusqu'a la paix de Sèvres (1920), përkthyer në greqisht nga Lina Stamatadi, Athinë, 1997.*
- M. Edith Durham, *The Struggle for Scutari, [Beteja për Shkodrën]*. Londër, Edward Arnold, 1914.
- Niki Eideneier, Arzu Toker (red.), *Kalimerhaba. Griechisch-Deutsch-Türkisches Lesebuch*, Köln, 1992.
- Milorad Ekmečić, *Uticaj balkanskih ratova 1912- 1913. na društvo u Bosni i Hercegovini [Impakti i Luftërave Ballkanike 1912-1913, në shoqërinë e Bosnjës dhe Hercegovinës] u Radovi iz istorije Bosne i Hercegovina XIX veka [në vepra mbi historinë e Bosnjës dhe Hercegovinës në shekullin XIX]*, Beograd, 1997.
- Angelos Elefantis, „Η Φεντερασιόν Θεσσαλονίκης και το εθνικό ζήτημα. Από την αλληλογραφία της

Εργατικής Σοσιαλιστικής Ομοσπονδίας Θεσσαλονίκης με το Γραφείο της Β' Σοσιαλιστικής Εργατικής Διεθνούς“ [*Federata e Selanikut dhe çështja kombëtare. Dokumente nga korrespondenca e Federatës Socialiste Punëtore e Selanikut me Byronë e Dytë të Punonjësve Socialistë Ndërkombëtarë*], 1979, f. 34-49.

- Gazeta *Embros*, Athinë, 27 tetor 1912.
- Gjenerali Ivan Fichev, *Избрани произведения* [*Vepra të zgjedhura*], Sofje, 1988.
- Dionyssis Fotopoulos, *Athenian Fashions at the turn of the 19th century*, [*Moda e Athinës në fund të shekullit të 19-të*], Athinë, 1999.
- *Furnica*, IX, nr. 20, 17 janar 1913; 48, 1 gusht 1913; 49, 8 gusht 1913; 52, 29 gusht 1913.
- Constantin Gane, *Amintirile unui fost holerici* [*Kujtimet e një ish të sëmurit me kolerë*], botimi II. Bukuresht, 1915.
- E. Gardika-Katsiadaki, G. Margaritis (red.), *To Aιγαίο των Βαλκανικών Πολέμων 1912-1913* [*Egjeu i Luftërave Ballkanike 1912-1913*], Athinë, Ministria e Egjeut, ELIA, 2002.
- *Gazeta Ilustratë* II, 6 korrik 1913, 13 korrik 1913; 10 gusht 1913; 24 gusht 1913.
- Georgiev, G. *Human resources of the countries which took part in the Balkan War 1912-1913, A Collection of Military History* [*Burimet njerëzore të vendeve që morën pjesë në Luftërat Ballkanike*] 1912-1913, Përmbledhje nga Historia Ushtarake, 1983, vëll. I.
- V. Georgiev dhe St. Trifonov, *История на българите в документи* [*Historia e Bullgarisë në dokumente*], vëll. II: 1912-1918, Sofje, 1996.
- *Gjurme te Historise Kombetare ne Fototekën e Shkodres* përgatitur nga Kahreman Ulqini. Tiranë, 1982.
- Elias Grunberg, *Ocupatiunea mijloc de dobândirea proprietății după Dreptul International Public* [*Pushtimi, mjete për të përfutur toka në bazë të së Drejtës Publike Ndërkombëtare*], Jashi, 1913.

- *Η Αθηνά των Βαλκανικών Πολέμων 1912-1913. Αναμνηστικό Λεύκωμα* [*Athina gjatë Luftërave Ballkanike 1912-1913*], Athinë, Bashkia e Athinës – ELIA, 1993.
- *Η Ελλάδα των Βαλκανικών Πολέμων 1910-1914* [*Greqia gjatë Luftërave Ballkanike 1910-1914*]. Athinë, ELIA, 1993.
- Katia Hadjidemetriou, *A History of Cyprus* [*Historia e Qipros*], Nikozia, 2002.
- Ch. Hadjiiosif, (red.) *Ιστορία της Ελλάδος του 20 ού αιώνα 1900-1922 Οι Απαρχές*, [*Historia e Greqisë në shek. e 20-të. 1900-1922. Fillimet*], vëll. A2. Athinë, Vivliorama, 1999.
- Tobias Heinzelmann, *Die Balkankrise in der osmanischen Karikatur. Die Satirezeitschriften Karagöz, Kalem und Cem 1908-1914*, Stamboll, 1999.
- *Gazeta Hrvatski pokret* [*Lëvizja kroate*], 9-31 tetor 1912; 2 dhjetor 1912, 28 dhjetor 1912.
- *L' Illustration*, t. CXL [1 janar -31 dhjetor 1912], janar-dhjetor 1913.
- *Ismail Qemali (Përmbledhje dokumentesh) 1888-1919*. Përgatitur nga Teuta Hoxha, Shtëpia Botuese 8 Nëntori, Drejtoria e Përgjithshme e Arkivave të Shtetit.
- Charles Issawi, *The Economic History of Turkey 1800-1914* [*Historia ekonomike e Turqisë 1800-1914*], Çikago dhe Londër, University of Chicago Press, 1980.
- Izzet-Fuad pasha, *Paroles de Vaincu...Après le désastre - avant la revanche*, Paris, 1913.
- Kemal H. Karpat, *Ottoman Population 1830- 1914. Demographic and Social Characteristics*, [*Popullsia osmane, 1830-1914. Karakteristika demografike dhe sociale*], The University of Wisconsin Press, 1985. The University of Wisconsin Press, 1985.
- Constantin Kiritescu, *Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1919* [*Historia e luftës për integritimin e Rumanisë 1916-1919*], Botimi 3, vëll. I. Bukuresht, 1989.

- P. Kishkilova, *Балканските војни по страниците на българският печат 1912-1913* [Luftërat Ballkanike në gazetata bullgare 1912-1913], Sofje, 1999.
- *Revista satirike Koprive, [Hithra], 1912.*
- Christina Koulouri, *Ιστορία και γεωγραφία στα ελληνικά σχολεία (1834-1914). Γνωστικό αντικείμενο και ιδεολογικές προεκτάσεις. Ανθολόγιο κειμένων. Βιβλιογραφία σχολικών εγχειριδίων* [Historia dhe Gjeografia në shkollat greke 1834-1914. Përmbajta dhe ndërlikimet ideologjike. Antologjia e teksteve. Bibliografia e teksteve shkollore,] Athinë, 1988.
- M. Jackson and J. Lampe, *Balkan Economic History, 1550-1950* [Historia ekonomike e Ballkanit, 1550-1950], Bloomington, 1982.
- Драгиша Лапчевић, *Рат и српска социјална демократија* [Lufta dhe social demokracia serbe] Slovo Ljubve, Beograd, 1978.
- *Gazeta Liri e Shqipërisë, 12 tetor 1912.*
- *Mir, [Mir], Nr. 3887, 17 maj 1913.*
- Mihail Madjarov, *Дипломатическа подготовка на нашите војни. Спомени частни писма, шифровани телеграми и поверителни доклади* [Përgatitjet diplomatike të luftërave tona, kujtime, letra private, telegrame të koduara, raporte sekrete]. Sofje, 1998.
- Vozo Madzar, *Балкански ратови и изнимне мјере у Босни и Херцеговини 1912-1913. године* [Luftërat Ballkanike dhe masat speciale në Bosnjë dhe Hercegovinë 1912-1913] u *Godisnjak Drustva istoricara Bosne i Hercegovine XXXV* [në Enciklopedinë e Shoqërisë së Historianëve të Bosnjës dhe Hercegovinës XXXV]. Sarajevë, 1984.
- *Rista Marjanović's War Album 1912-1918* [Albumi i Luftës i Rista Marjanoviçit] 1912-1918, "Deçije novine" - Arhiv Srbije, Beograd, 1987.
- Alekso Martulkov, *Moeto učevstvo vo revolucionernite borbi na Makedonija, [Pjesëmarrja ime në luftërat revolucionare të Maqedonisë]*, Institut za Nacionalna istorija, Skopje, 1954.
- Антун Густав Матош, *Pjesme/Pecalba* [Poezi/ Të punosh jashtë shtetit]. Samobor, 2003.
- Martin Mayer, *Grundshülen in Serbien während des 19. Jahrhunderts..* in Norbert Reiter, Holm Sundhausen (ed.), *Allgemeinbildung als Modernisierungsfaktor. Zur Geschichte der Elementarbildung in Südosteuropa von Aufklärung bis zum Zweiten Weltkrieg*, Berlin, 1994.
- Justin McCarthy, "Muslim Refugees in Turkey" ["Refugjatët myslimanë në Turqi"] gjatë Luftërave Ballkanike, gjatë Luftës së Parë Botërore dhe Luftës turke për pavarësi. Ese për nder të Andreas Tietze,] Stamboll, 1993.
- Yannis Megas, *Souvenir. Images of the Jewish Community, Salonika 1897-1917* [Pamje nga komuniteti hebre në Selanik 1897-1917,] Selanik, 1993.
- Slavko Mika Micevic, *Srpski dobrovoljci u ratovima 1912-1918* [Vullnetarë serbë në luftërat e 1912-1918]. Banja Luka, 1998.
- *Gazeta Mişcareea. Bukuresht, 20 mars/2 prill 1913; 8/21 korrik 1913.*
- George L. Mosse, *Fallen Soldiers. Reshaping the Memory of the World Wars* [Ushtarët e rënë. Kujtime nga luftërat botërore,] Oxford, Oxford University Press, 1990.
- Riza Nur, *Hayat ve Hatiratim* [Jeta dhe kujtimet e mia]. Stamboll, 1992.
- Odbrani tekstovi za istorijata na makedonskiot narod [Tekste të zgjedhura për historinë e popullit maqedonas], pjesa II, Universiteti Kiril i Metodij, Shkup, 1976.
- Daniel Panzac, «L'enjeu du nombre. La population de la Turquie de 1914 à 1927», *Revue du Monde Musulman et de la Méditerranée*, 1988, 4, f. 45-67;
- P.Papapolyviou, *Η Κύπρος και οι Βαλκανικοί Πολέμοι. Συμβολή στην ιστορία του Κυπριακού εθελοντισμού* [Qiproja dhe Luftërat Ballkanike. Kontribut për historinë e vullnetarëve qipriotë], Nikosia, 1997.
- Leonidas Papazoglou, *Photographic portraits from*

*Kastoria and its vicinity at the time of the Macedonian Struggle. Collection of George Goolobias [Portrete fotografike nga Kosturi dhe rrethinat e tij në kohën e luftës maqedonase.] Koleksioni i George Golobias, Muzeu i Fotografisë Selanik; Selanik, 2004.*

■ Constantin Popescu, *Din impresiile unui mobilizat [Përshtypjet e një ushtari]*. Bukuresht, 1913.

■ *Qeveria e Përkohëshme e Vlorës dhe Veprimtaria e Saj, Nentor 1912- Janar 1914*, Përgatitur nga: Dh. Kotini, Xh. Struga, F. Veizi, M. Shuteriqi, K. Dedi, Tiranë, 1963.

■ St. Radev, *Това, което видях от Балканската война* [Çfarë pashë nga Lufta Ballkanike], Sofje, 1993.

■ Mihail Sadoveanu, *44 zile in Bugaria [44 ditë në Bullgari]*, Bukuresht, 1916.

■ Leon Sciaky, *Farewell to Salonica. City at the Crossroads [Lamtumirë Selanik. Qyteti në Udhëkryq]*. Philadelphia: Paul Dry books, 2003.

■ Selim bay lieutenant, *Carnet de campagne d'un Officier Turc (Octobre-Decembre 1912) De Sul- Oglou a Tchataldja*, Paris-Nancy, 1913.

■ Omer Seyfeddin, *Ashab-Kehfimiz - Bir Ermeni Gencinin Hatralar [Shtatë gjumashët tanë. Kujtimet e një të riu armen]*, 1918.

■ Jovan Skerlić, *Feljtoni, skice i govori [Fejtone, skica dhe fjalime]*, Beograd, 1964.

■ S. Skoko, *Drugi balkanski rat 1913 [Lufta e Dytë Ballkanike 1913]*, Beograd, 1968.

■ *Slovenec [Sloveni]* 122, 31 maj 1913.

■ Holm Sundhaussen, *Historische Statistik Serbiens 1834-1914 Mit europäischen Vergleichsdaten*, Munich, R.Oldenbourg Verlag, 1989.

■ L. Trichas (red.), *Ημερολόγια και γράμματα από το μέτωπο. Βαλκανικοί Πόλεμοι 1912-1913 [Ditare dhe letra nga fronti i Luftërave Ballkanike 1912- 1913]*, Athinë, ELIA, 1993.

■ Ivan Vazov, *Събрани съчинения [Vepra të zgjedhura]*, vëll.III. Sofje, 1943.

■ Ev. C. Vlachos, *The Assimilation of Greeks in the United States [Asimilimi i grekëve në Shtetet e Bashkuara]*, Athinë, 1968.

■ *Universul*, XXXI, 176, 29 qershor/12 korrik 1913; 213. 5/18 gusht 1913.

■ *Vojska na Balkanu* [Lufta në Ballkan], redaktuar nga Anton Sušnik dhe Vinko Šarabon, profesorë mbretërorë në Katoliška bukvarna v Lubljan, Lubjanë, 1914.

■ Andrijašević M. Živko, Rastoder Šerbo, *Istorija Crne Gore od najstarijih vremena do 2003 (Historia e Malit të Zi nga kohët e lashta deri në 2003)*, Podgoricë, 2006.

■ Andrijašević M. Živko, Stanojević Zoran, *Pokrštavanje muslimana 1913 (Konvertimi i myslimanëve në të krishterë 1913)*, Podgoricë, 2003.

■ Edith Durham, *Brenga e Ballkanit dhe vepra të tjera për Shqipërinë dhe shqiptarët*, Shtëpia Botuese "8 Nëntori", Tiranë, 1990.

■ *Cetinjski vjesnik (Lajmëtari i Cetinës)*, Nr. 33, 25 prill 1913; Nr. 76, 22 shtator 1912.

■ Đurović Mirčeta, *Trgovački kapital u Crnoj Gori u drugoj polovini XIX i početkom XX vijeka (Kapitali tregtar në Malin e Zi në gjysmën e dytë të shekullit të 19-të dhe gjysmën e parë të shekullit të 20-të)*, Titograd, 1959.

■ Hasan bey Prishtina: *Nji shkurtim kujtimesh mbi kryengritjen shqiptare të vjetit 1912*. Shkrue prej Hassan Prishtinës (Shkodra: Shtypshkroja Franciskane, 1921.)

■ *Pedeset godina na prestolu Crne Gore 1860-1910 (Pesëdhjetë vite të mbretërisë së Malit të Zi 1860-1910)*, Podgoricë, 1998.

■ Pavićević Branko, Raspopović Radoslav, *Crnogorski zakonici (Ligjet e Malit të Zi)*, V, Podgoricë, 1998.

■ Pejović D. Đordije-Đoko, *Iseljavanje Crnogoraca u XIX vijeku (Emigracioni malazes në shekullin e 19-të)*, Podgoricë, 2003.

## **JEPNI VLERËSIMIN TUAJ PËR KËTË LIBËR!**

Mendimi juaj si lexues është me shumë rëndësi për ne, në mënyrë që të vlerësojmë punën e bërë dhe të planifikojmë nismat tona të ardhshme. Qendra për Demokraci dhe Pajtim në Europën Juglindore (CDRSEE), së bashku me një numër kolegësh dhe bashkëpunëtorësh kanë kryer një punë të madhe dhe kanë shfrytëzuar burime të çmuara për projektin “Mësimdhënia e Historisë Moderne të Europës Juglindore”, rezultat i të cilit është ky libër që keni në duar. Në mënyrë që të vlerësojmë frytshmërinë e metodës së përdorur, dobinë e kësaj sipërmarrjeje dhe vlerën e punës sonë, do të dëshironim që të jepnit vlerësimin tuaj për këtë projekt. Ju lutemi, na jepni opinionin tuaj të sinqertë, duke na kushtuar pak kohë dhe kujdes nga ana juaj.

Pasi ta lexoni këtë libër ose ta keni përdorur në klasë, ju lutemi, shkoni në faqen tonë të internetit, dhe tek seksioni “Librat e Punës të Historisë” plotësoni një formular vlerësimi. Formularin e vlerësimit mund ta gjeni në adresën: <http://www.cdsee.org/jhp/index.html>

Nëse dëshironi, mund të na shkruani në adresën elektronike: [info@cdrsee.org](mailto:info@cdrsee.org) dhe komentet tuaja do t’i dërgohen drejtpërsëdrejti njërit prej koordinatorëve të PHP-së.

Gjithashtu, mund të na shkruani edhe në adresën postare:

Center for Democracy and Reconciliation in Southeast Europe (CDRSEE)  
Krispou 9, Ano Poli, 54634 Thessaloniki, Greece